

Verksamhetsberättelse 2016

Avdelningen för FoU-Nordväst

Innehållsförteckning

1	Året som gått.....	3
2	Ekonomi	6
	Driftredovisning.....	6
3	Nulägesanalys.....	7
	3.1 Organisation.....	7
	3.2 Styrning.....	7
	3.3 Allmän verksamhet	8
	3.4 Barn- unga och familj	10
	3.5 Missbruk och socialpsykiatri	13
	3.6 Försörjningsstöd och arbetsmarknad	13
4.	Avslutande reflektion.....	15

Bilagor

Bilaga 1: ÖJ_en lägesrapport

1 Året som gått

Inledning

FoU-Nordväst är ett kunskapscentrum för de nordvästra kommunerna (Ekerö, Järfälla, Sigtuna, Sollentuna, Solna, Sundbyberg, Upplands-Bro och Upplands Väsby) i Stockholms län inom områdena ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser, barn och unga samt missbruk och socialpsykiatri.

Syftet med verksamheten är att stödja ingående kommuner i arbetet med att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst och en god kvalitet inom kommunernas individ- och familjeomsorg. Verksamheten ska präglas av ett brukarperspektiv med helhetssyn och vara en mötesplats mellan praktik och forskning. En interaktiv ansats och hög grad av praktikermedverkan eftersträvas i forskning- och utvecklingsprojekten. Medan ägarskapet för förändring finns hos berörda verksamheter, driver och främjar FoU-Nordväst förändringsprocesserna genom att bidra med teoretisk kunskap och omvärldsbevakning, uppföljning och utvärderingskompetens, spridning av goda exempel samt kontakter med universitets- och högskoleinstitutioner, andra FoU-verksamheter och myndigheter.

I det följande redogörs för de viktigaste händelserna under 2016:

- Publikationer
- Tillsättning av ny FoU-chef
- Dialog med delägarnas förvaltningsledning
- Releaseparty - Kunskapsspridning i ny form
- Basutbildning inom den sociala barn och ungdomsvården
- BBiC-samordning flyttades till den ordinarie budgeten
- Riksdagsseminarier
- Samverkan med Socialhögskolan i Topp-10

Publikationer

I år har sex FoU-rapporter och ett antal arbetsrapporter publicerats. Gemensamt för dessa är att de utifrån olika frågeställningar belyst de ofta komplexa situationer och frågeställningar som professionen ställs inför i sin yrkesvardag. Praktiker och brukare har i varierande grad varit medproducenter i rapporterna. Den kunskap som samlats in, problematiserats, analyserats och sammanställts beskriver utifrån olika perspektiv förutsättningar för det sociala arbetet inom socialtjänsten.

Årets rapporter har haft både nationell, regional och lokal spridning. För att skildra det genomslag FoU-Nordvästs publikationer haft under året lyfts här ett antal exempel:

1. Rapporten *Den sociala barnavården i Stockholm* uppmärksammades av Dagens Nyheter i samband med att den sociala barnavården i Stockholm belystes i ett antal artiklar (2016-10-25).
2. Rapporten *Socialt arbete – i rörelse* med särskilt fokus på socialt arbete som profession bildade underlag till en debattartikel publicerad i nättidningen Socialpolitik/Socialarbetarbloggen (2016-10-16). Även Föreningen Sveriges Socialchefer (www.socialchefer.se) nättidning publicerade artikeln.
3. Rapporten *Föräldraskap på avstånd – om socialtjänstens stöd till*

familjehemsplacerade barns föräldrar ingår som kurslitteratur på Socialhögskolan i Stockholm.

Tillsättning av ny FoU-chef

En viktig händelse under 2016 var det planerade chefsbytet. Den 1 april gick den befintliga chefen i pension efter att ha innehaft tjänsten i fem år. Ny chef tillträdde tjänsten först den 1 september.

Dialog med delägarnas ledningsgrupper

I samband med att FoU-Nordvästs nya chef Gunilla Avby påbörjade sin tjänst genomfördes kommunbesök i samtliga delägares ledningsgrupper. Besöken uppskattades och flera av kommunerna efterfrågade årliga dialoger mellan FoU och ledningsgrupperna. De frågor och områden som behandlades under besöken utgör ett viktigt underlag för vidare planering av FoU-Nordvästs verksamhet. En särskilt angelägen fråga som markerades vid besöken är hur organiseringen av och samarbetet mellan regionala och lokala kvalitets- och utvecklingsprocesser kan förbättras. Frågan återkom vid styrgruppens oktobermöte och ett gemensamt beslut togs att initiera en organisationsöversyn. Med anledning av att personal bytts ut i den arbetsgrupp som utsågs har arbetet med översynen inte kommit igång.

Releaseparty – Kunskapsspridning i ny form

Ett nytt koncept för att sprida lokalt producerad kunskap testades. Under en heldag erbjöds korta föreläsningar om FoU-rapporter, filmvisning, praktiker presenterade pågående projekt och studenter fältrapporter, information om FoU-Nordväst gavs och foajén inbjöd till mingel mellan praktiker, chefer och politiker. Det så kallade Releasepartyt ägde rum på Sollentuna biografen. Uppskattningsvis deltog ett 140-tal personer. Politiker från fyra kommuner deltog. Detta kan jämföras med tidigare heldagsevent i FoU-Nordvästs regi som omfattat ungefär 50 personer. Ambitionen är att vidareutveckla konceptet exempelvis genom att utöka praktikerinslagen i syfte att sprida goda exempel och stärka erfarenhetsutbytet mellan kommunerna.

Basutbildning

Hösten 2016 sjuöskades en basutbildning för nyanställda inom barn- och ungdomsverksamheterna i de nordvästra kommunerna. Varje kommun har tilldelats fem platser vardera i utbildningen som bygger på åtta utbildningstillfällen. Uppskattningsvis deltar mellan 20-30 personal vid varje tillfälle. En liknande utbildning har tidigare funnits men modellen har fått förnyad aktualitet på grund av personalomsättningen i kommunerna. Under 2016 togs även det första steget mot att utveckla en basutbildning för nyanställd personal inom kommunernas missbruksvård.

BBiC-samordning

FoU-Nordväst har under en period på 10 år ansvarat för samordningen av BBiC-arbetet i de nordvästra kommunerna. Kommunerna har årligen fakturerats extra för samordningen. Från och med årsskiftet 2016 ingår uppdraget i den ordinarie budgeten.

Riksdagsseminarier

En FoU-medarbetare har tillsammans med Adoptionscentrum bjudits in och deltagit vid två riksdagsseminarier under 2016.

- Ett med temat Socialförsäkringssystemet för familjehem och adoptivfamiljer
- Ett med temat Barns rätt till sitt ursprung – om att söka rötter

Seminarierna besöktes av representanter för Civilutskottet, socialförsäkringsringsutskottet och socialutskottet samt Unicef och representanter för adoptionsorganisationerna. Bland annat lyftes frågan om att inkludera familjehemsplacerade barn och adopterade barn i det kunskapscenter för ensamkommande flyktingbarn som på uppdrag av regeringen inrättas 2017.

Samverkan med Socialhögskolan i Topp-10

Sedan åtta år tillbaka organiserar FoU-Nordväst tillsammans med Socialhögskolan vid Stockholms universitet fältkursen som går termin tre på socionomprogrammet. Två FoU-medarbetare ansvarar för kursen. De har båda delade tjänster (halvtid vid Socialhögskolan och halvtid vid FoU-Nordväst) och är avlönade av Socialhögskolan för att driva fältkursen i nära samverkan med praktiken. De nordvästra kommunerna, främst genom FoU-rådsrepresentanterna, organiserar det lokala arbetet och skapar förutsättningar för att studenterna ska få kontakt med de arbetsgrupperna som uttryckt en önskan att få ett särskilt område belyst. Fältstudierna är en viktig del i delregionens arbete med kompetensförsörjning. Fältkursen är populär bland studenterna och har uppmärksammats som ett av de 10 bästa projekt vid Stockholms universitet som syftar till att öka samverkan med praktiken.

2 Ekonomi

Driftredovisning

Ekonomiskt utfall (tkr)	Netto- kostnader 2015	Netto- kostnader 2016	Budget 2016	Avvikelse mot budget 2016
Bidrag delägare	-3 990	-3 189	-3 424	-235
Personalkostnader	2 630	2 645	2 824	179
Lokal inkl städ, sop	160	166	170	4
Övr lokalkostnader	27	30	30	0
IT	209	0	250	250
Post/tele	100	56	50	-6
Övrigt	212	220	50	-170
Kompetensutv, pers.vård	75	72	50	-22
Summa	-576	0	0	0

3 Nulägesanalys

Inledning

I syfte att stödja de nordvästra kommunerna i arbetet med att utveckla en kunskapsbaserad praktik utifrån forskning, professionellas erfarenheter och brukares behov och önskemål ska FoU-Nordväst fungera som mötesplats och kunskapscentrum. Helt enkelt vara en brygga mellan praktik och teori. Nedan beskrivs enhetens förutsättningar i form av organisation och styrning av verksamheten. Därefter det arbete som bedrivits inom enheten uppdelat i områdena:

- Allmän verksamhet
- Barn- unga och familj
- Missbruk och socialpsykiatri
- Försörjningsstöd och arbetsmarknad.

3.1 Organisation

Vid inledningen av 2016 hade FoU-Nordväst 11 (6 kvinnor och 5 män) anställda med varierande sysselsättningsgrad. Fem personal med doktorsexamina och sex kandidat- eller masterexamen. Med anledning av att ett antal projekt (inkl. extern finansiering) löpte ut under året minskade antalet anställda och var vid årets utgång åtta personer.

Ordinarie budget täcker en personalstyrka på 4.65 tjänst. Budgeten fördelas på sex tillsvidare tjänster:

100 % FoU-chef/avdelningschef

315 % fördelat på tre FoU-medarbetare (inkl. 20 % BBIC-samordnare)

50 % FoU-forskare

Förutsättningar för att bedriva FoU-arbete och fullt ut tillgodose kommunernas önskemål har avsevärt förändrats under 2016. Samtlig tillsvidareanställd personal är på olika sätt involverad i pågående FoU-uppdrag, med arbetsuppgifter som täcker den samlade tjänstgöringsgraden. Med anledning av att tjänsterna inte enbart innehåller vanligt förekommande forsknings- och utvecklingsuppgifter (som ex. forsknings- och utvecklingsplanering, datainsamling, processutveckling, analys- och skrivarbete samt teoretisk förankring) utan även består av en ansevärd mängd administrationsuppgifter finns ytterst lite utrymme att medverka vid nya projekt eller uppdrag. All ny/annan verksamhet måste finansieras av externa medel.

3.2 Styrning

Sollentuna kommun är huvudman för FoU-Nordväst. Enheten styrs av av en socialchefsgrupp som består av förvaltningschef eller ansvarig chef för individ- och familjeomsorgen ur respektive kommun. Styrgruppen ansvarar för den operativa driften samt bereder och återför strategiska frågor inför beslut i respektive kommun. Styrgruppen är gemensam för samtliga kommungemensamma verksamheter inom

nordväst. Tidigare politiska styrgrupp med uppgift är att bereda och återföra strategiska frågeställningar, fatta beslut om budget samt ta del verksamhetsplan och årsredovisning har inte varit verksam under 2016.

FoU-chefen leder verksamheten vid FoU-enheten och sitter i Socialkontorets ledningsgrupp i Sollentuna kommun. Under 2016 har chefen för FoU-enheten vid tre tillfällen inbjudits till förvaltningsstyrgruppen.

FoU-enhetens huvudsakliga informationskanal till kommunerna är FoU-rådet som består av en representant från varje kommun med FoU-chefen som sammankallande. Rådet ansvarar för idéproduktion, kommunikation mellan ingående kommuners verksamheter och FoU-Nordväst samt beredning av ärenden på uppdrag av styrgruppen. Rådet har sammanträtt åtta gånger under 2016. Värt att notera är att kommunernas personalomsättning även påverkat rådsarbetet, ett antal FoU-representanter har bytts ut under året.

Varje kommun ansvarar för organiseringen av det lokala FoU-arbetet.

3.3 Allmän verksamhet

FoU-rapporter

I år har sex FoU-rapporter publicerats. Samtliga rapporter finns tillgängliga på FoU-Nordvästs hemsida – www.fou-nordvast.se.

- *Den sociala barnavården i Stockholm*
- *Barn i Fattiga familjer – risk och sårbarhetsfaktorer samt skyddande faktorer*
- *Föräldraskap på avstånd – stöd till placerade barns föräldrar*
- *Socialt arbete – i rörelse*
- *Öppna jämförelser i socialtjänsten – Varför, hur och till vilken nytta?*
- *Rapport om stöd till ensamkommande barn*

Gemensamt för samtliga rapporter är att frågeställningar och data som återfinns i rapporterna är hämtade från yrkespraktiken i Stockholm och i nordvästkommunerna.

Releaseparty

Ett nytt koncept för att sprida lokalt producerad kunskap testades. Under en heldag erbjöds korta föreläsningar om FoU-rapporter, filmvisning, praktiker presenterade pågående projekt och studenter fältrapporter, information om FoU-Nordväst gavs och foajén inbjöd till mingel mellan praktiker, chefer och politiker. Det så kallade Releasepartyt ägde rum på Sollentuna biografen. Uppskattningsvis deltog ett 140-tal personer. Politiker från fyra kommuner deltog. Detta kan jämföras med tidigare heldagsevent i FoU-Nordvästs regi som omfattat ungefär 50 personer. Ambitionen är att vidareutveckla konceptet exempelvis genom att utöka praktikerinslagen i syfte att sprida goda exempel och stärka erfarenhetsutbytet mellan kommunerna.

Öppna jämförelser (ÖJ)

FoU-Nordväst fick januari 2015 i uppdrag av styrgruppen att skapa en gemensam modell för arbetet med ÖJ i nordvästkommunerna. En väsentlig förändring inför 2016 gällande arbetet med ÖJ var de förändrade enkätifyllnadsrutinerna som implementerades av Socialstyrelsen. I stället för separata enkäter för respektive

verksamhetsområde finns idag en enkät som omfattar samtliga av Individ- och familjeomsorgens verksamhetsområden och som ska fyllas i vid ett och samma tillfälle. Arbetsprocessen och resultat från 2016 återfinns i en lägesrapport (Bil. 1).

Studieresa till Japan

Hösten 2015 ansökte och beviljades FoU-Nordväst ett Internationaliseringsbidrag inom Sollentuna kommun för att ta del av Japans modell för att organisera välfärden. I mars 2016 var vi en delegation på sju personer (tre från FoU-Nordväst, två chefer från socialkontoret samt två politiker) som besökte Tokyo under en vecka. Verksamheterna som vi tog del av arbetade främst med missbruksvård samt psykiatri. I Japan är Kominkan (motsvarande settlement/ England, hemgårdar/Sverige) vanligt förekommande. Syftet är att erbjuda mötesplatser för människor oavsett socioekonomisk bakgrund och det är civilsamhället som utformar innehållet och de frågor man ska arbeta med. Medborgaren står i fokus och avsikten är att bygga broar mellan olika samhällsskikt.

Information om FoU-Nordväst

Under året genomförde FoU-Nordväst två informationstillfällen kring verksamheten för nyanställda i de nordvästra kommunerna. FoU-Nordvästs nyhetsbrev utkom vid tre tillfällen – två under våren och ett under hösten. Nyhetsbrevet är ett av många hjälpmedel för att åskådliggöra vår mångskiftande verksamhet.

Dialoger med delägarnas ledningsgrupper

I samband med att FoU-Nordvästs nya chef Gunilla Avby påbörjade sin tjänst genomfördes kommunbesök i samtliga delägares ledningsgrupper. Besöken uppskattades och flera av kommunerna efterfrågade årliga dialoger mellan FoU och ledningsgrupperna. De frågor och områden som behandlades under besöken utgör ett viktigt underlag för vidare planering av FoU-Nordvästs verksamhet. En särskilt angelägen fråga som markerades vid besöken är hur organiseringen av och samarbetet mellan regionala och lokala kvalitets- och utvecklingsprocesser kan förbättras. Frågan återkom vid styrgruppens oktobermöte och ett gemensamt beslut togs att initiera en organisationsöversyn.

Praktikerprojekt

Med handledningsstöd av personal vid FoU-Nordväst är det möjligt för praktiker att under tre månader ägna sig åt en forsknings- eller utvärderingsuppgift. Under 2016 har ingen kommun anmält intresse för att göra ett praktikerprojekt. Hittills har forskningsfrågan i de praktikerprojekt som tidigare genomförts bottnat i en fråga som den enskilde praktikern varit intresserad av. Inför framtida praktikerprojekt bör forskningsfrågan som ska belysas vara av ett mer allmänt intresse för hela arbetsgruppen och beslutas i samarbete med enhetschefen och kollegor. Praktikerprojekt är en praktikernära form av kompetensutveckling för den enskilde.

Samverkan med Socialhögskolan vid Stockholms universitet

Sedan åtta år tillbaka organiserar FoU-Nordväst tillsammans med Socialhögskolan vid Stockholms universitet fältkursen som går termin tre på socionomprogrammet. Två FoU-medarbetare ansvarar för kursen. De har båda delade tjänster (halvtid vid Socialhögskolan och halvtid vid FoU-Nordväst) och är avlönade av Socialhögskolan för att driva fältkursen i nära samverkan med praktiken. De nordvästra kommunerna, främst

genom FoU-rådsrepresentanterna, organiserar det lokala arbetet och skapar förutsättningar för att studenterna ska få kontakt med de arbetsgrupperna som uttryckt en önskan att få ett särskilt område belyst. Fältstudierna är en viktig del i delregionens arbete med kompetensförsörjning. Fältkursen är populär bland studenterna och har uppmärksammats som ett av de 10 bästa projekt vid Stockholms universitet som syftar till att öka samverkan med praktiken.

Samarbete och konferenser

- FoU-välfärd är en nationell intressorganisation där FoU-Nordväst ingår. Ett aktuellt tema som behandlats under året är FoU-verksamheternas roll i välfärdssamhället. Vi har deltagit i två dialogseminarier under 2016.
- Regionalt FoU-samarbete sker företrädesvis genom att representanter för alla kommunala FoU-enheter i länet samt Stockholms stads utvecklingsenhet träffats regelbundet. Samarbetet resulterade under året bland annat i en gemensam monter på Socionomdagarna samt en föreläsning på FoU-Nordost som hölls av chefen för FoU-Nordväst.
- Ett urval av konferenser som FoU-Nordväst deltagit i under året: ABH (Allmänna Barnhuset), Folkhälsomyndigheten, SKL, Socionomdagarna, Migrationsdagen, KNUT-konferens, Livsberättelsekonferens, Fortes frukostseminarium samt konferens om brukarinflytande i Uppsala.

3.4 Barn- unga och familj

BBIC-samordning

FoU-Nordväst har under en period på 10 år ansvarat för samordningen av BBIC-arbetet i de nordvästra kommunerna. Kommunerna har årligen fakturerats extra för samordningen. Från och med årsskiftet 2016 ingår uppdraget i den ordinarie budgeten. Konkret innebär samordningen följande: delta på Socialstyrelsens möten med BBIC-samordnare i landet, anordna nätverksmöten i nordväst och sprida information från Socialstyrelsen till kommunernas BBIC-utbildare och BBIC-ansvariga, samordna gemensam grundutbildning i BBIC, delta i den gemensamma implementeringen av det reviderade BBIC, driva kommungemensamma frågor kring BBIC. Arbetet med BBIC är av intresse för de nordiska länder och i oktober tog vi emot ett studiebesök från Norge.

Regional utvecklingsledare för barn och unga

En FoU-medarbetare har haft funktionen som regional utvecklingsledare inom barn- och ungdomsområdet med uppdrag som:

- Systematisk uppföljning inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård (UBU)
- Utvecklingsarbete kring barns och ungas brukarmedverkan för verksamhetsutveckling. (UBU och Karlstadmodellen)
- Spridning av Socialstyrelsens kunskapsprodukter som rör den sociala barn- och ungdomsvården
- Driva frågor kring placerade barns skolgång och hälsa
- Implementering av regionala handlingsplaner som bygger på SKL:s handlingsplan för att skapa bättre förutsättningar för socialtjänsten att klara sina uppgifter. (BAS-utbildningen samt upprättande av handlingsplanen för den sociala barnvården)
- Erfarenhetsutbyte med nationellt nätverk av regionala utvecklingsledare som samordnas av SKL

Två uppföljningsmodeller

UBU är en modell för aggregerad uppföljning av barnens upplevelse av vård inom socialtjänsten. Den görs genom dialogintervju med barnet utifrån en frågeenkät. Svaren matas in i en databas som delas med andra deltagande kommuner. I nordväst deltar Sollentuna, Upplands Väsby, Järfälla och Upplands Bro är på väg att teckna avtal. I Sollentuna är det placeringsenheten som använt Uppföljning Barn och Unga – Familjehemsvård (UBU-F) mest frekvent. De gör uppföljningar med hjälp av UBU-F i de flesta familjehemsplaceringarna. Uppföljning görs både vid avslut och som årlig uppföljning. Analys av resultaten används tillsammans med andra utvärderingsverktyg bl a Karlstadmodellen för att identifiera både styrkor och utvecklingsområden. En kunskap som används för att utveckla verksamheten. Det har också varit av värde att kunna följa särskilda satsningars genomslag genom resultat från UBU-F.

Under 2016 har genomförts spridningsmöten om modellen för nordvästkommunerna. Både gemensamma möten samt besök i kommunerna. En användarutbildning genomfördes i Järfälla kommun våren 2016. Frågeenkäten för UBU har omarbetats och utvecklats tillsammans med andra medverkande kommuner/regioner. Idag finns en frågeenkät som gör det möjligt att följa upp alla insatser för barn och unga och det inkluderar även EKB. Resultaten samlas i en databas som uppdateras i realtid. Detta ökar möjligheterna till att även jämföra mellan olika insatser. I omarbetningen har även ingått att underlätta för analys och att skapa rapporter som underlag för uppföljning på aggregerad nivå. En sammanställning har gjorts kring resultaten utifrån databasen om barn i familjehem (UBU-F) och presenteras i en rapport under våren 2017.

Karlstadsmodellen har utvecklats av Karlstad Universitet och familjehemsgruppen i Karlstad kommun för att göra uppföljningar genom intervjuer med unga vuxna som varit placerade i familjehem. Modellen har vidareutvecklats och anpassats till lokala behov och fått beteckningen *Röster från familjehemsbarn*. Handläggaren gör en intervju med den unga vuxna några år efter avslutad placering. FoU-Nordväst sammanställer, analyserar och kopplar resultatet till aktuell forskning. Materialet återförs skriftligen till kommunerna som därefter använder resultaten i sitt fortsatta utvecklingsarbete. Under 2016 har två analysmöten genomförts och en skriftlig sammanställning har gjorts för Sollentuna kommun. Försök har även gjorts att inleda samarbete med fler nordvästkommuner och utveckla en gemensam form för att arbeta med denna modell i nordvästkommunerna – dock utan att det resulterat i något samarbete.

BAS-utbildning

Hösten 2016 sjösattes en basutbildning för nyanställda inom barn- och ungdomsverksamheterna i de nordvästra kommunerna. Varje kommun har tilldelats fem platser vardera i utbildningen som bygger på åtta utbildningstillfällen. Uppskattningsvis deltar mellan 20-30 personal vid varje tillfälle. Under 2016 togs även det första steget mot att utveckla en basutbildning för nyanställd personal inom kommunernas missbruksvård.

Handlingsplan för den sociala barn och ungdomsvården

SKL har presenterat en rad förslag på åtgärder inom den sociala barn och ungdomsvården på både nationell, regional och lokal nivå. FoU-Nordväst fick i uppdrag att se över och komma med förslag på gemensamma satsningar eller utvecklingsområden inom vår delregion. Det pågår redan en rad satsningar i nordväst som faller inom ramen för handlingsplanens områden, vilka har sammanställts och

återkopplats till styrgruppen tillsammans med förslag på utvecklingsområden. Förslagen har även kommunicerats med FoU-rådet och internt inom FoU.

Familjehemsvården

Familjehemsnätverket upphörde i maj 2016 med anledning av att deltagarantalet successivt glesats ur. Det finns dock en fortsatt efterfrågan från kommunernas handläggare på ett nätverk för familjehemsvården.

Familjehemsutbildningen *Ett hem att växa i* har kompletterats för att även omfatta familjehem som har uppdrag att ta emot EKB. En arbetsgrupp bestående av en FoU-medarbetare samt en handläggare från Solna respektive Sigtuna har gått igenom utbildningsmaterialet och kompletterat varje enskilt avsnitt med: Information om EKB, Nya vinjetter, Nya filmer om EKB samt anpassade övningar utifrån EKB. Materialet har sedan testats i en pilotutbildning och därefter reviderats och skickats ut till utbildare i regionen.

En nationell utbildning för kursledare har genomförts i materialet *Ett hem att växa i*, en grundutbildning för familjehem. Utbildningen omfattade tre heldagar och genomfördes i samarbete med Hanna Zetterman, familjehemsutbildare. Totalt deltog 22 personer varav fyra kom från nordvästkommunerna. De övriga deltagarna kom från olika delar av landet.

Det finns ett regionalt samarbete kring familjehemsutbildningar och utbildare i länet. Tillsammans ordnades en "Boosterdag" för familjehemsutbildare i länet. Totalt deltog 42 utbildare från länet varav sju kom från nordvästkommunerna. På mötet berättade Solveig Freby från Socialstyrelsen om deras uppdrag att utveckla stödet till kommunerna när det gäller utbildningsmaterial för familjehem. Det fanns även utrymme för erfarenhetsutbyte mellan kommuner och verksamheter.

En FoU-medarbetare har tillsammans med Adoptionscentrum bjudits in och deltagit vid två riksdagsseminarier under 2016.

- Ett med temat Socialförsäkringssystemet för familjehem och adoptivfamiljer
- Ett med temat Barns rätt till sitt ursprung – om att söka rötter

Seminarierna besöktes av representanter för Civilutskottet, socialförsäkringsringsutskottet och socialutskottet samt Unicef och representanter för adoptionsorganisationerna. Bland annat lyftes frågan om att inkludera familjehemsplacerade barn och adopterade barn i det kunskapscenter för ensamkommande flyktingbarn som på uppdrag av regeringen inrättas 2017.

FoU-cirkel med barnperspektiv

En FoU-cirkel i Solna med tema samsyn och samverkan kring och utifrån ett barnperspektiv har slutförts. Alla enheter i Solna deltog vid sammanlagt fem tillfällen.

Kartläggning av mottagningsfunktionen inom barn och unga

Ett arbete har inletts för att kartlägga hur nordvästkommunerna organiserar sin mottagningsfunktion inom området barn och unga. I nuläget är större delen av materialet insamlat i form av en enkät till samt intervjuer med chefer. Under våren 2017 kommer FoU arbeta vidare med att sammanställa och analysa materialet.

Vår ljus

Vår ljus är en uppföljningsmodell för ensamkommande flyktingbarn i familjehem. Under 2016 har FoU-Nordväst tillsammans med Vår ljus utvecklat modellen och skapat en frågeenkät som dels besvaras av personal på Vår ljus och dels besvaras genom dialogintervju med barnen. Svaren sammanställs digitalt och ger möjlighet till uppföljning av barnens upplevelse och måluppfyllnad av insatsen på aggregerad nivå.

3.5 Missbruk och socialpsykiatri

Kartläggning av missbruksvården

På uppdrag av chefsnätverket inom missbruksvården har en kartläggning av missbruksvården i nordvästkommunerna genomförts. Syftet var att ge en samlad bild över öppenvården.

Nätverk

I samverkan med chefsnätverket har arbete påbörjats i syfte att utveckla en basutbildning för nyanställda inom nordvästkommunernas missbruksvård som planeras att sjösättas hösten 2017.

En FoU-medarbetare har regelbundet deltagit vid chefsnätverkets möten och möten med ASI-nätverket under året.

Utvärdering av brukarinflytandeprojekt i Solna Stad

Projektets övergripande mål är att inrätta ett brukarråd på organisationsnivå där vuxenhetens ledning och brukarrepresentanter från boenden, sysselsättningsverksamheter, psykiatri- och beroendemottagningar samt anhörigföreningar och intresseorganisationer kan mötas för att lyfta och diskutera aktuella frågor och utvecklingsområden. Som ett steg på vägen erbjuder Vuxenheten brukare inom alla verksamheter att kostnadsfritt delta i en serie studiecirkelar som är framtagna av Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa (NSPH) i syfte att öka deltagarnas självkänsla, självförtroende och förmåga till återhämtning.

FoU- Nordvästs uppdrag sträcker sig över en tvåårsperiod och innebär att följa och dokumentera projektets organisation och arbetsprocess samt ge kontinuerlig återkoppling på sådant som kan förbättras eller förändras under arbetets gång. Detta har gjorts genom dokumentgranskning, studiebesök i verksamheterna, intervjuer med brukare, personal och studiecirkelledare samt närvaro vid styrgruppsmöten och samverkansmöten. Utvärderingen har resulterat i en delrapport som skall presenteras för berörda parter under 2017. Forskaren lämnar över utvärderingsuppdraget till en ny forskare som anställt inom ramen för projektet.

3.6 Försörjningsstöd och arbetsmarknad

Arbetsbelastningsrapport

På uppdrag av styrgruppen genomförde FoU-Nordväst en studie kring arbetsbelastning inom försörjningsstöd. En rapport har presenterats i styrgruppen.

KNUT

KNUT är ett kommunalt nätverk för utveckling (inom ekonomiskt bistånd). FoU-Nordväst och FoU Södertörn har deltagit i KNUT:s referensgrupp för årets KNUT-konferens som genomfördes i oktober i Södertälje. Två medarbetare från FoU-Nordväst ansvarade för var sitt seminarium under konferensen.

4. Avslutande reflektion

Liksom tidigare år har 2016 varit ett arbetsintensivt år. Trots att arbetsuppgifterna varit mångskiftande kan under de senaste åren en särskild koncentration mot den sociala barn och ungdomsvården noteras. Den sociala barn- och ungdomsvården har under de senaste åren haft en extremt hög personalomsättningen och svårigheterna att rekrytera personal, vilket lett till att både Socialstyrelsen och SKL uppmärksammat området och tillsatt extra resurser. FoU-Nordväst har fått externa medel för att stödja utvecklingsarbete inom socialtjänstens barn och ungaverksamheter. Vi förväntar oss fortsatt stora utvecklingsbehov inom verksamhetsområdet.

En svårighet som noterats under de senaste åren har varit kommunikationen med ägarkommunerna. FoU-rådet har fungerat som en kanal mellan FoU-Nordväst och kommunerna, men med dagens allt komplexare och ständigt förändrade verksamheter bedömer vi att vi måste utveckla fler kommunikationsvägar, särskilt digitala sådana. För att kunna varit ett fungerande stöd i verksamheternas processer av kunskaps- och kvalitetsutveckling behöver vi nå praktikens alla hörn. Av den anledningen kommer vi att ta krafttag för att utveckla hemsidan som är ett viktigt hjälpmedel för att kunna kommunicera med kommunerna och göra det möjligt för kommunerna att mer aktivt engageras i kunskapspridningen. En annan omständighet som försvårar kommunikationen är att kommunerna i varierande grad har en lokal organisering för att arbeta med FoU-arbete. Nästa år ska ett nytt femårsavtal utarbetas vilket bedöms ge goda förutsättningar att se över både organisering och kommunikation av regionalt och lokalt FoU-arbete.

Några utvecklingsområden som bedöms aktuella för 2017:

- Samverkan med socialhögskolan. Fältkursen är en viktig länk som skulle kunna utvecklas till en mer sammanhållen struktur för långsiktig kompetensförsörjning
- FoU kunskapsstöd och möjligtvis samordnare i samband med utbildningsinsatser som exempelvis basutbildningar
- Praktikerprojekt som länkar praktik och teori på ett naturligt sätt. Vi bedömer att en tydligare förankrad och delaktighet av forskningsfrågan är nödvändig för att nyttiggöra de studier som genomförs
- Utveckling av systematisk uppföljning på både individ och aggregerad nivå.